

شاهراه سبز عشق

جلال الدین محمد رومی

هزاران بیت و هزار پند از مولانا

www.ketab.ir

سرشناسه : مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق

Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn-e Mohammad, 1207-1273

عنوان قراردادی : مثنوی، برگزیده، شرح

عنوان و نام پدیدآور : شاهراه سبز عشق : هزار بیت و هزار پند از مولانا : بر اساس کتاب مثنوی معنوی نسخه‌ی رینولد نیکلسون دفتر اول و دوم/به کوشش صالح واحدی ؛ با مقدمه ناصر مهدوی.

مشخصات نشر : تهران: نشر گویا، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری : ۲۴۸ص؛ ۱۴×۲۱س.م.

شابک : 978-622-7094-68-8

وضعیت فهرست‌نویسی : فیفا

موضوع : مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ق. مثنوی -- نقد و تفسیر

موضوع : شعر، فارسی -- قرن ۷ق. -- تاریخ و نقد

پند، سنگره : PIR5301

ردیف دیوبندی : ۸۱۱/۳۱

شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۵۱۵۶

نشر گویا

خیابان کریم‌خان زند، روبروی ایرانشهر، پلاک ۸۹

تلفن : ۸۸۳۱۳۴۳۱ - ۸۸۸۲۸۸۸۴

www.gooyabooks.com info@gooya.pub.com

gooya.publication

gooyabookstore

شاهراه سبز عشق (هزار بیت هزار پند از مولانا)

بر اساس کتاب مثنوی معنوی نسخه‌ی رینولد نیکلسون

گردآورنده : صالح واحدی • مقدمه: دکتر ناصر مهدوی

طراح جلد: لیلا آقاسی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۹۴-۶۸-۸

چاپ: خانه‌ی فرهنگ و هنر گویا

حق چاپ و انتشار کلیه‌ی مطالب محفوظ می‌باشد.

هرگونه اقتباس و استفاده از مطالب منوط به دریافت اجازه از ناشر می‌باشد.

این اثر را به همسر و فرزندان عزیزم تقدیم می‌کنم

پیشگفتار

هیچ مدتی برای توصیف مثنوی معنوی مولانا جلال الدین محمد بلخی نیاز نیست و هیچ گفتاری برای رساندن حق مطلب و عظمت آن کافی نیست. آنچه مهم است فقط رویکرد ماست که چگونه به این مخزن علم و حکمت نزدیک شویم. دفتری که اکنون پیش رو دارید، حاصل تلاشی است که هدف از آن کسب فیض از معارف مثنوی است. در این راه دانش پژوهان و عالمان بسیاری تلاش کرده‌اند و هریک از منبری، به بهره‌مندی از آن توفیق یافته‌اند. این قلم نیز با بریخردی بهره‌جویانه به جستجوی جرعه‌ای از چشمه سار مثنوی آمده است. کتاب شریف مثنوی معنوی در عین آکنده بودن از حکمت و نصایح، بنا به طبع یگانه‌ی خداوندگار خود قدر فهم مردم زمانه‌ی خود را بر نظر گرفته و با مددگیری از حکایات و داستان‌هایی که در مثنوی کن و در فرهنگ شفاهی مردم مطرح بوده، دست مخاطب روزگار خود را گرفته و پس از نقل شیرین حکایات، با نتیجه‌گیری از آن پندهای گران قیمتی را به گوش جان ایشان رسانده است. پندهایی که تا امروز نیز سیراب‌کننده‌ی جان مشتاقان معارف اخلاقی و درس‌های زندگی شده است. اگر چه اصل سخن مولانای حکیم پندهایی

است که در پی هر حکایت به جان ما ارزانی داشته، اما خواننده‌ی اهل فضل می‌داند که کسر بزرگ ترازمجموع ابیات مثنوی شرح حکایاتی است که حاصل خلافت ذهنی حکیم ما نیست، بلکه اقتباسی از سایر آثار مکتوب پیش از عصر مولانا از جمله کلیله و دمنه، فردوس الحکمه، حلیه الاولیاء، احیاء العلوم، جوامع الحکایات عوفی و... بوده است. جمع بین لزوم بهره مندی از کلام حکیمانه مولانا و نایب اختصار به ویژه برای اهل مطالعه به ایده‌ی گردآوری پندهای مثنوی بدون بازخوانی حکایات آن رسید. حکایاتی که زمانی تنها وسیله‌ی تقریب به ذهن محتوا و آشناسازی مطلب برای عموم مردم زمانه‌های دور بوده است. حضرت حکیم مولانا خود در این باره می‌فرماید:

ای بار قصه چون پیمانه‌ای است

معنی اندر وی مثال دانه‌ای است

دانه... خیرد مرد عقل

ننگرد پیمانه را چون گشت نقل

لذا با صرف نظر از ذکر حکایات پنداری ذی قیمتی که همیشه و همه جا نو و قابل استفاده است از نسخه‌ی ریچارد نیکلسون استخراج شده و با توضیحی مختصر در پی هر بیت در این مجموعه گرد آمده است. با این قصد که فرصتی فراوی که کسی غایب و غایب گرد بدون رویکرد تخصصی مشتاقان با این اثر فاخرانس گیرد. در این راه وسواسی بالا به کار گرفته شده که از نتیجه‌گیری‌های بیاب مولانا از حکایات و ابیات پند آمیز او نکته‌ای باز نماند و در حقیقت آنچه که این مجموعه از آن منصرف است حکایاتی است که حکیم عموماً از منابع دیگر اقتباس کرده و آنها را به صنعت شعر خود مزین کرده است. به عبارتی آنچه تقدیم می‌شود کاستن از کمیت در عین حفظ کیفیت است. صد البته که بازشنوی این حکایات از زبان مولای رومی قند مکرری است که مشتاقان هرگز از آن محروم نخواهند بود و با مراجعه

به منابع بسیار در دسترس خواهد بود. با این حال باید یادآور شد که هرگز ساده انگاری در مراجعه به مثنوی معنوی هدف تنظیم کننده‌ی مجموعه نبوده و حساب آن را باید از کارهایی که بیشتر به کار اهل اظهار فضل می‌آید و نه اهل فضل جدا دانست. «شاهراه سبز عشق؛ هزاربیت و هزار پند از مولانا» مجموعه‌ای از هزاران بیت مثنوی معنوی حضرت مولوی است که جمع گسترده تری از علاقمندان فرهنگ و ادب پارسی را گرد این خوان نعمت می‌نشانند و راهی به سوی بهره‌مندی هرچه بیشتر از آموزه‌هایی است که امروزه بیش از هر زمان به آن احتیاج داریم.

لازم به یادآوری است که در ارادت به پیشگاه خداوندگار مثنوی، مولانا جلال الدین محمد بلخی که ما را از این چشمه زاینده هم سیراب کرده است، به آن تشنه، فرود آورم و همچنین به همه‌ی بزرگانی که عمری به شرح و توصیف و تعلیم این اثر فاخر و کم نظیر گذاشتند درود فرستم. من در یافتن آنچه از مثنوی یافته‌ام - و در این راه کوچه‌های گوناگون را هم گزیده‌ام - بسیار مدیون آثار فضیلت پرورانی چون استاد عبدالعزیز زین کوب، استاد محمد تقی جعفری (که روحشان شاد باد)، استاد کریم زمانی و استاد دکتر ناصر مهدوی (که عمرشان دراز باد) بوده‌ام و خداوند را به خاطر چنین موهبتی هزاران سپاس می‌گویم.

این دفتر اولین قسمت از مجموعه «شاهراه سبز عشق؛ هزار بیت و هزار پند از مولانا» است که شامل ابیات برگزیده از دفتر اول و دوم مثنوی است و آغاز راهی که گر خدا خواهد با دفتر بعدی پی گرفته می‌شود.

صالح واحدی

زمستان ۱۳۹۸